

Kunstwerkplaatsen

Nota

Nota Kunstwerkplaatsen Amsterdam

Platform Kunstwerkplaatsen Amsterdam

In oktober 2005 is door de kunstebonden FNV Kiem, de BBK, de KNTV en een vertegenwoordiger van het Westerpark, het Platform Kunstwerkplaatsen opgericht.

Omdat er geen samenhangend beleid meer is rond de kunstwerkplaatsen in de stadsdelen in heel Amsterdam;

Omdat daardoor willekeurig de huurprijzen omhoog vliegen;

Omdat een werkplaats basisvoorwaarde is voor het kunstenaarschap.

Uitgangspunten voor deze nota zijn het belang van kunstenaars voor de stad als geheel en de rechten en belangen van individuele kunstenaars.

Het Platform wil

- betaalbare huren voor kunstwerkplaatsen;
- hanteerbare regelgeving voor toewijzing en handhaving
- kunstenaars in de nieuwe toewijzingscommissie
- geen verkoop van panden

Het Platform geeft met deze nota de aanzet tot een samenhangend beleid.

Amsterdam 18 Januari 2007

Inhoud van de nota

- 1 Amsterdam cultuur stad
- 2 Voorgeschiedenis en het nieuwe beleid
- 3 Kunstbeleid in de Stadsdelen
- 4 Hebben kunstenaars een rol in het veranderingsproces?
- 5 Inkomenspositie van kunstenaars
- 6 Kunstwerkplaats en Broedplaatsbeleid, knelpunten en commentaar van het Platform
- 7 Aanhangsel:
Wat is het platform tegengekomen in gesprekken met de politiek en de ambtenaren in de deelraden over werkplaatsgebouwen en kunstenaars.

1 Amsterdam cultuurstad

Amsterdam is al eeuwenlang een stad waarin godsdienst, wetenschap, literatuur en ook de kunsten in een hoge mate van vrijheid kunnen functioneren. Amsterdam ontleent aan dat feit een groot deel van zijn reputatie van culturele vrijplaats. Los van de rapporten van bijv. Berenschot over het nut van een creatief klimaat voor het bedrijfsleven, of het belang van de zgn “creative industry”, drijft Amsterdam ook economisch op een wereldwijd bekend beeld van een prachtige, gezellige, gastvrije stad, met musea, een bijzondere binnenstad en dito moderne architectuur, en een cultureel klimaat waar talloze mensen uit de hele wereld op af komen. Die komen hier tijdelijk of blijvend om iets te beleven wat er ergens anders niet is. Dat beleven is immaterieel maar het levert wel economisch een van de voorwaarden voor het bestaan van Amsterdam.

Kunstenaars dragen daar essentieel aan bij. Zij krijgen daar in ruil een onzeker bestaan voor terug vaak aan de onderkant van de maatschappij. (zie nota gem A'dam 2003 “De beroepspraktijk van beeldende kunstenaars en vormgevers”) Dat is natuurlijk hun eigen keus maar er zijn wel een paar voorwaarden die dat voor hen aanvaardbaar maken. Behalve een inspirerende omgeving, een hoge mate van vrijheid van denken en handelen en de beschikbaarheid van allerlei randvoorwaarden is eigenlijk boven alles een werkplaats een basisvoorwaarde. Zonder een werkplaats is werken als kunstenaar bijna onmogelijk, net zoals dat zinloos is zonder deel uit te maken van een levende cultuur.

Wie weet wat cultuur is?

Sinds een tiental jaren heeft de politiek de beeldende kunst, muziek teater en toneel en dans, de omroep, het amateur teater, vrijetijdsbesteding, de musea, popmuziek en nog heel wat meer via het verzamelbegrip “kunsten” in elkaar geschoven tot “cultuur”. Mede daardoor is het voor de gewone burger erg moeilijk geworden een beeld te krijgen wat kunst is, en welke functie de zeer verschillende vormen van kunst met hun volstrekt eigen werkdisciplines hebben in de samenleving.

2 Voorgeschiedenis en nieuw beleid

Rond 1950 was het voor kunstenaars vrijwel onmogelijk aan een woon en werkplek te komen. Door de gemeente Amsterdam werd toen al het belang ingezien van kunstenaars voor de stad. In samenspraak met de vakbonden werd de Stichting Woon en Werkruimte voor Kunstenaars (SWWK) opgericht. Samenwerking tussen de politiek, ambtenaren van huisvesting, het grondbedrijf, de Stichting Diogenes en sommige woningbouwverenigingen leidde tot verschillende oplossingen.

De belangrijkste daarvan was het in gebruik nemen van leegstaande 19e eeuwse schoolgebouwen en lege bedrijfspanden in de binnenstad en de 19e eeuwse wijken, grotendeels in bezit van het voormalig gemeentelijk grondbedrijf. Gefinancierd door de gemeente en begeleid door een ambtenaar van volkshuisvesting (de heer Rietman) werden de gebouwen met minimale bouwkundige aanpassingen geschikt gemaakt voor voornamelijk ateliers. Toewijzing van woon en werkruimte aan professionele kunstenaars werd in handen gegeven van de SWWK op basis van een wachtlijst.

Rond 1980 was er politiek gezien nauwelijks meer interesse in de kunsten. Er werd rigoreus bezuinigd. In 1989 wilde de gemeente zelfs af van de gebouwen. De stad zou worden opgesplitst in stadsdelen met een zelfstandig bestuur. De kunstenaars hebben zich toen massaal verzet tegen de onder de wethouders Genêt en Luimstra voorgenomen verkoop van de gebouwen. Onder die politieke druk is de verkoop van panden gestopt en het gehele bezit is toen in beheer en later bezit gegeven van de stadsdelen. Toewijzing bleef in handen van de SWWK. Maar de schaarste aan betaalbare werkplaatsen en niet alleen kunstwerkplaats bleef.

In 2000 besloot de gemeente iets te doen aan dat nijpend gebrek. Krakkers waaronder veel kunstenaars hadden al lang overal in de stad leegstaande panden in gebruik genomen. De dienst Wonen onder wethouder Stadig startte mede daarom het Broedplaats Project. Gekraakte en leegstaande, meest verouderde panden in bezit van vastgoedeigenaren, panden van woningbouwcorporaties en van stadsdelen werden met subsidie van het gemeentelijk vereveningsfonds ingericht voor individuele kunstenaars, eenmansbedrijfjes en samenwerkingsverbanden.

In wezen deed de gemeente Amsterdam hiermee hetzelfde als 30 jaar geleden. Met dit verschil dat er nu echt werd geïnvesteerd, behalve in bescheiden mate in pandenbezit van de stadsdelen, dit keer vooral in privé eigendom en in gebouwenbezit van woningcorporaties.

Met het broedplaatsenbeleid creëerde de centrale stad een nieuw grotestadsbeleid, maar liet dat tegelijkertijd liggen voor de bestaande kunstwerkplaatsen in de stadsdelen, en ging ook voorbij aan de specifieke situatie en de plaatselijk gerichte politiek aldaar. Met alle waardering voor de bereikte resultaten door de betreffende dienst, is ook het broedplaatsbeleid een voorbeeld van de inherente tweeslachtigheid die gebouwenbeleid voor kunstwerkplaatsen al heel lang vertoont.

In December 2005 besloot de gemeenteraad de parallel bestaande “Ateliers” en de “Broedplaatsen” onder één beleid te brengen: een soort twee sporenbeleid. Eén ditmaal gemeentelijke cie. wordt opgericht en neemt de taken over van de onafhankelijke Stichting, de SWWK. Dat plan is mede gebaseerd op de gedachte dat de kunstwerkplaatsen een instrument zijn in de politiek van de “Creatieve Industrie” (Stedelijk Broedplaatsen Beleid Boekmancahier 51). Daarvan zou een stimulerende invloed uit kunnen gaan op o.a. culturele en economische ontwikkeling van de gehele stad.

Echter tegelijkertijd heeft de gemeenteraad de motie Van der Meer aan genomen waarmee juist die “CI” uit het beleid tot samenvoeging van twee soorten werkplaatsen is weggenomen. De gemeente en de betreffende dienst gaan intussen verder op de ingslagen weg. Niemand praat meer over die motie. Toch blijft volstrekt onduidelijk hoe in de toekomst de dienst wat betreft de CI zowel het bestaande “broedplaats” beleid als het in het nieuwe beleid daarmee samengevoegde bestaande kunstwerkplaats-beleid zal gaan uitvoeren. In het tot dusver geplande traject moet de nieuwe cie in Juni in functie treden. Begin 2007 wil de dienst na ingewonnen advies bij de Amsterdamse kunstraad en na inspraakrondes een voorstel bij het stadsbestuur neerleggen.

Intussen is er een reglement voor de nieuwe commissie in de vorm van een conceptverordening in de maak. Het Platform heeft daar een gedetailleerd commentaar op uitgebracht.

3 Kunstbeleid in de Stadsdelen

Op het gebied van kunstbeleid zien de stadsdelen zichzelf niet als onderdeel van een beleid voor de hele stad. Het bezit aan kunstwerkplaatsen is daar al helemaal geen onderdeel van. Stadsdeel centrum is zich nog wel bewust van zijn bijzondere positie in Amsterdam als cultuurstad, enkele stadsdelen zien wel in dat “de kunst en cultuur kunnen bijdragen aan de sociale samenhang in buurten”. Maar de prioriteiten liggen ergens anders. De beschikbare budgetten worden in de hele stad steeds kleiner. Deelraden hebben andere zorgen dan de grote stad en kunst.

Kunstwerkplaatsbeleid is bovendien onderdeel van hun gebouwenbeleid. De centrale stad heeft daarover geen spoor van zeggenschap. Alleen de toewijzing gebeurt tot nu toe centraal door een commissie, de SWWK. Voor de nieuwe gemeentelijke commissie moeten daar met de stadsdelen nieuwe afspraken over worden gemaakt.

De SWWK wijst werkplaatsen toe aan kunstenaars uit de gehele stad. Ze komen in aanmerking als ze voldoen aan de gestelde criteria. Kunstenaars wonen zelden in de buurt waar zij een werkruimte toegewezen kregen. Binnen hun werkplaats vindt een creatief proces plaats dat hun hele leven lang zich ontwikkelt. Zij zijn geen winkeliers met een klantenkring in de buurt. Exposities en verkoop, concerten en anderszins functioneren vindt vrijwel geheel buiten het stadsdeel plaats. Bewoners van de stadsdelen kunnen kennismaken van kunst via door de kunstenaars zelf georganiseerde atelierroutes, plaatselijke concerten, cursussen. Soms organiseert het stadsdeel zelf een kunstmarkt of een concert.

4 Hebben kunstenaars zelf een rol in het veranderingsproces?

Het antwoord is dat de politiek en de ambtenaren op alle nivos landelijk en in de stad sinds een aantal jaren begonnen zijn kunstenaars uit kunstcommissies te weren en niet te betrekken bij de formulering en de uitvoering van het kunstbeleid. Vermoedelijk omdat ze worden gezien als teveel belanghebbend. Anderzijds is de praktijk van het kunstenaarschap steeds meer een permanente strijd om de eindjes aan elkaar te knopen. Alleen al daardoor ontbreken voor hen de tijd en noodzakelijke inzet om deel te nemen aan het altijd onbetaald overleg en de voorbereiding daarvan.

Een beetje anders verwoord is in het boekje “Op koers” (2) op pag. 60 deze vraag naar de rol van kunstenaars terug te vinden: “hoe kunnen kunstenaars sturend blijven in het proces tegenover de kracht van projectontwikkelaars en ambtelijke bureaucratie”.

Echter tegelijk blijft die vraag onbeantwoord.

Als gevolg hebben de zgn vrije kunstenaars zich massaal van de stedelijke overheid afgekeerd. Zij hebben daarvan nog maar weinig te verwachten en gaan als altijd hun eigen weg. Ondermeer daaruit is de kraakactiviteit van kunstenaars samen met anderen voortgekomen.

Juist die activiteit heeft mede geleid tot het broedplaatsplan dat feitelijk is ontstaan om controle te krijgen over het in gebruik nemen van leegstaande gebouwen.

Rest ter ondersteuning van het kunstenaarschap het landelijk fonds BKVB als individuele subsidiënt voor slechts een zeer beperkt aantal kunstenaars en het Amsterdams Fonds voor de Kunst als projectsubsidiegever en tenslotte de WWIK als tijdelijke reddingsboei. En nu staan in de stadsdelen de oude werkplaatsen op de tocht.

5 De inkomenspositie van kunstenaars

In 2002 heeft de gemeente Amsterdam een onderzoek laten uitvoeren met als doel “het woon en werkklimaat voor de creatieve sector waar nodig en mogelijk te versterken”. Uit deze nota, getiteld “de beroepspraktijk van beeldende kunstenaars en vormgevers in Amsterdam”, komt naar voren dat Amsterdam de hoogste atelierhuren van het land heeft en spreekt een beeld van de wankele inkomenspositie van beeldende kunstenaars en vormgevers: 77% van hen heeft een inkomen onder het bijstandsnivo.

Helaas heeft de gemeente met die nota niets gedaan, en in 2006 is de inkomenssituatie nog verslechterd.

6 Kunstwerkplaats en Broedplaatsbeleid, knelpunten en commentaar

- *De gemeenteraad heeft besloten broedplaatsen en bestaande kunstwerkplaatsen in één beleid onder te brengen. De SWWK wordt opgeheven. Toewijzing en handhaving worden door één nieuwe cie uitgevoerd.*

De Centrale stad trekt in de naaste toekomst de bevoegdheid tot toewijzing van de “Kunstwerkplaatsen” naar zich toe. Het Platform ziet vernieuwing en verbetering als noodzakelijk gezien de relatieve stilstand in het oude werkplaatsbeleid. Tot nu toe heeft de centrale stad aan een concept gewerkt waarbij nieuwe criteria worden ontwikkeld en een nieuwe cie benoemd, maar zonder ook een samenhangend beleid voor de kunstwerkplaatsen in de gehele stad te formuleren. Dat terwijl de werkplaatsgebouwen eigendom zijn van de stadsdelen die helemaal niet gehouden zijn de plannen van de gemeenteraad ook uit te voeren.

- *De centrale stad blijft na 2008 de dan 800 broedplaatsen subsidiëren. In de broedplaatssector worden op die manier incurante panden in particulier eigendom en van woningbouwcorporaties met een jaarlijkse subsidie van twee miljoen gedurende 25 jaar in stand gehouden. Een deel van die gesubsidieerde broedplaatsen is eigendom van de stadsdelen, maar tegelijkertijd is de centrale stad niet bereid zelfs maar na te denken over wat er met de bestaande 800 kunstwerkplaatsen in diezelfde stadsdelen gebeurt. Dat is voor een totaalbeleid geen goed uitgangspunt en is voor stadsdelen niet bepaald een stimulans om wat betreft de bestaande kunstwerkplaatsen een nieuw toewijzings en handhavingsbeleid van de centrale stad over te nemen.*

Het Platvorm noemt dat inconsistent beleid.

Naar het inzicht van het Platform is er integendeel alle reden, nu de twee soorten werkplaats tot een beleid zijn samengevoegd, om beide soorten werkplaatsen te ondersteunen met subsidie.

Ons voorstel is: subsidieer ook de kunstwerkplaatsgebouwen in de stadsdelen per jaar tot een totaalbedrag van 1 miljoen in de kosten van het technisch onderhoud.

Dat zou een duidelijke handreiking zijn naar de stadsdelen om terug te keren tot een gezamenlijk kunstwerkplaatsbeleid in Amsterdam. Een dergelijke opzet leidt dan vanzelf tot afspraken tussen de stadsdelen en het stadsbestuur over maximum huurprijzen en tot een samenhangend werkplaatsbeleid voor de gehele stad.

- *Anders dan vaak is beweerd worden de huren van de bestaande werkplaatsgebouwen niet gesubsidieerd, wel bleven tot voor kort die huren laag, vanwege het overgeleverd huurbeleid. en overeenkomstig het lage voorzieningennivo en de staat van onderhoud van de panden.*

Waardestijging en verscherpte veiligheidseisen maar ook gebrek aan consistent beleid hebben dat evenwicht verstoord. De huren vliegen omhoog en enkele stadsdelen zijn zelfs overgegaan tot verkoop van dit gemeenschapsbezit.

Regelmatig wordt er beweerd dat de bestaande werkplaatsen gesubsidieerd worden. Dat komt omdat inderdaad de huren laag zijn. Zoals gezegd zijn de gebouwen verhuurd en al, met huurprijzen er aanvast, in 1989 overgeleverd aan de stadsdelen. Het platform wil dat die huren laag blijven maar streeft wel naar een evenwicht tussen kosten en baten. Bij een paar stadsdelen heeft dat weerklank gevonden en komt men uit op een maximale huur van € 55 per m² per jaar. (Prijspeil 2006). Een werkplaats van 50m² is de laatste vier jaar van een WOZ waarde van € 17.500 gestegen naar € 30.000. In een gebouw met 10 werkplaatsen van 50 m² totaal grootte 500 m² is dat een waarde € 300.000 tegen € 27.500 huur. Dat is een rendement van 9 %. Dat kun je met de slechtste wil van de wereld geen subsidie noemen. Maar er wordt ook niets aan verdiend. Gezien de verscherpte veiligheidseisen kan die huurprijs nog stijgen.

- *Het Platform moet constateren dat bij de meeste stadsdelen, de centrale stad en de dienst wonen er geen visie op een sociaal cultureel gebouwenbeleid bestaat. Nu al worden panden van dit uit het verleden overgeleverd cultureel kapitaal verkocht. Daarmee begint een onomkeerbaar proces van vervreemding waardoor één van de meest waardevolle instrumenten van het culturele leven in Amsterdam voorgoed uit handen wordt gegeven: dat zijn de bij uitstek voor het tegenwoordig gebruik geschikte 19e eeuwse Amsterdamse schoolgebouwen en bedrijfsgebouwen.*

Het platform dringt er op aan in de gehele stad te komen tot een politiek van instandhouding en een verbod tot verkoop van de betreffende panden. Als dan toch verkoop aan de orde is zou het naar de mening van het Platform het beste zijn het totale bezit aan panden onder te brengen in een stichting. Mede omdat beheer en instandhouding van panden verdeeld als het is over zoveel stadsdelen en diensten duur en inefficiënt is.

- *De betreffende dienst wil ook nieuwe criteria stellen voor toewijzing, wil de wachtlijst afschaffen en zelfs de commissieleden van de nieuwe cie door de wethouder laten voordragen. Ook daarover is met de stadsdelen geen overeenstemming bereikt, net zomin als er afspraken bestaan met de SWWK die minimaal tot er een nieuwe cie is moet doorgaan met toewijzen van zowel kunstwerkplaatsen als broedplaatsen, en net zomin als er afspraken zijn gemaakt met de kunstenaarsbonden. die nog altijd kunstenaarsleden voordragen voor de SWWK.*

Ieder individu mag een oordeel hebben over kunst. Maar de overheid – in Amsterdam het stadsbestuur, de deelraden, en onder hen werkende ambtenaren – die het functioneren van kunstenaars tot een cultureel doel rekent, moet grenzen stellen aan eigen bevoegdheid. Als de gemeente Amsterdam in dat kader betaalbare werkplaatsen beschikbaar stelt, moet ze niet verder gaan dan stellen dat er een toewijzings- en handhavingkader nodig is, maar de beoordeling wie voor een werkplaats in aanmerking komt moet worden overgelaten aan hen die daar werkelijk iets van af weten. Daar zijn commissies voor.

Het Platform vindt dat o.a. kunstenaars in zo'n cie thuis horen. Die kennen de praktijk van het kunstenaarschap van binnen uit, er bestaat nauwelijks een kritischer volk ten opzichte van het eigen beroep, vakmanschap en productie dan de kunstenaars zelf. Recht van voordracht van een aantal commissieleden hoort bij de vakbonden en verenigingen thuis omdat

die de grootste groep kunstenaars vertegenwoordigen. In elke onafhankelijke commissie worden de leden op persoonlijke titel benoemd. Ze zitten daar dus niet namens de organisatie die hen voordraagt.

Het Platform heeft tot dusver groot bezwaar tegen de conceptverordening zoals die tot nu toe is voorgelegd. Die bezwaren zijn neergelegd bij de dienst die belast is met het uitwerken van dat concept.

- *De “creatieve industrie” is een idee. Met dat idee wordt het belang aangegeven van creatievelingen voor de culturele en economische ontwikkeling van Amsterdam.*

De oorspronkelijke ongeorganiseerde kraakplaatsen, nu broedplaatsen, waren de eerste onbewuste aanzet tot het nieuwe beleid dat “creatieve industrie” wordt genoemd. (zie Cultuurvisie 2015)

Het Platform is niet tegen het idee van de “Creatieve Industrie”. Een vermenging van kunst en aanverwante beroepen is ook niet nieuw. De Kunst- Muziek en Teater geschiedenis leveren voorbeelden genoeg (Arts and Crafts beweging, Bauhaus, de Stijl). Er is bovendien in de dagelijkse praktijk van het kunstenaarschap allang een vermenging en verstrengeling gaande en juist daar zijn ook recent veel nieuwe ontwikkelingen in de Nederlandse kunst uit voort gekomen. Het is ook al lang zo dat veel kunstenaars inkomsten verwerven door andere activiteit dan uitsluitend vrije “autonome” kunst. Dat gebeurt niet alleen uit noodzaak maar het is deel van maatschappelijk gerichte activiteit, dat kan onderwijs zijn maar ook bejaardenzorg en buurtactiviteit. Het kan in de ontwerpsfeer of het ontwikkelen van video- en computerkunst liggen en in kunstvormen die geen verkoopbare producten opleveren zoals installaties en performance, in vermenging van muziek, teater en beeldende kunst; allen aspecten van kunst die in hoge mate bijdragen aan het culturele bestaan van een stad.

Het Platform heeft echter vooral praktisch bezwaar tegen de “CI” in de bestaande werkplaatsgebouwen. “CI” kan betekenen dat het vanouds lage voorzieningen nivo moet worden verbeterd of zelfs aangepast aan de eisen van de ARBO wet. Dan volgt in veel gevallen huurverhoging voor alle werkplaatsen.

Het toelaten van aanverwante beroepen zoals kleding, mode en meubelmakers en timmerbedrijven in de bestaande ateliergebouwen betekent bovendien dat daardoor nog minder van die schaarse werkruimte ter beschikking blijft voor de zgn vrije kunstenaars, terwijl juist die groep er bijna traditioneel het slechtst aan toe is, met inkomens ver beneden het sociaal minimum.

Maar nogmaals het echte probleem is nog altijd de schaarste aan goedkope werkplaatsen.

Aanhangsel

Wat is het Platform tegen gekomen in gesprekken met de politiek en de ambtenaren in de deelraden over werkplaatsgebouwen en kunstenaars?

Tot dusver zijn in het contact met de deelraden en in het contact met de dienst Wonen behalve positieve geluiden ook nogal verschillende tegengestelde inzichten en veel negatieve beeldvorming over de bestaande kunstwerkplaatsen en de kunstenaar gebruikers naar voren gekomen. Gezien de hardnekkigheid van die geruchten wil het Platform daar nu toch een keer op antwoorden:

Goede en slechte kunst, jonge-, ouwe-, niets- en veel verdienende kunstenaars, er zijn er teveel van, goedkope werkplaatsen zijn gesubsidieerd en er wordt misbruik van gemaakt;

Allemaal onderwerpen waarover in de deelraden maar ook bij de dienst Wonen nogal onwrikbare standpunten bestaan. In Nederland zijn er heel weinig kunstenaars die veel geld verdienen. Ook meer bekende kunstenaars houden hun hoofd boven water door les te geven op een academie of een conservatorium. We horen vaak dat een kunstenaar die veel verdient niet thuis hoort in een goedkoop atelier en eentje die niets verdient moet maar wat anders gaan doen, en hoort dus eigenlijk ook niet in zo'n werkplaats. Maar eigenlijk gaat het steeds weer en ook hier over de schaarste aan betaalbare werkruimte en het idee dat de samenleving daarvoor opdraait.

Hier zijn wat feiten wat betr. beeldende kunst, dat is verreweg de grootste sector: Naar schatting zijn er in Amsterdam 3000 beeldende kunstenaars. Er zijn ongeveer 800 ateliers. Een zeer kleine groep heeft een werkplaats in eigendom of huurt duur. Een deel heeft een atelierwoning. Het grootste deel werkt thuis en kan sowieso geen werkplaats betalen. De meeste kunstenaars kunnen net of net niet bestaan van hun werk dat is nu eenmaal inherent aan het vak. Volgens recent onderzoek door de gemeente Amsterdam en de rijks-belastingdienst leeft 77% van hen onder bijstandsnivo. Ze doen er van alles bij, van een baantje bij de posterijen tot werken in een psychiatrische inrichting. Kunstenaars houden hun hand niet op en klagen niet. Ze hebben geleerd om van weinig te leven. Het enige wat ze nodig hebben is een betaalbare werkplaats en die zijn schaars. Daar gaat het over.

Er wordt tot in officiële stukken van de deelraden en de gemeente Amsterdam nog steeds geschreven over misbruik. Begin 2006 dook die beschuldiging weer eens op in de eerste versie van de brochure van de dienst Wonen over de broedplaatsen. Van misbruik is echter nergens in al die stukken een spoor van bewijs te vinden. Wij hebben nu al een paar keer bezwaar gemaakt tegen het in discrediet brengen van een hele beroepsgroep in officiële stukken en evenzoveel keer zijn die beschuldigingen overigens zonder een woord van excuus uit die stukken gehaald. Laten we wel wezen, misbruik van wat dan ook komt in de samenleving voor en daartoe bestaat controle, handhaving en verder is er de wet.

Het veel gehoorde idee dat jonge kunstenaars voorrang of voorkeur zouden moeten krijgen boven oude hoort net zo min thuis in de toewijzingsnormen als dat er een voorkeur zou moeten zijn voor buitenlandse of juist Nederlandse kunstenaars. Het Platform staat op

het standpunt dat iedere professionele kunstenaar die voldoet aan de overeengekomen toewijzingscriteria voor een betaalbare werkplaats in aanmerking kan komen. En zoals al gezegd, de schaarste aan werkplaatsen ligt aan de basis van al die discussies.

Als kunstenaars gebruik maken van een goedkope werkplaats moeten ze in ruil ook maar wat nuttigs doen. Kunstenaars die genoeg verdienen moeten een hogere huur betalen. Werkplaatsen verhuren we voor een jaar of vijf en als iemand dan niet genoeg verdient moet hij maar wat anders gaan doen. Er is een stadsdeel dat ook de broedplaatsen die door de dienst wonen zijn gefinancierd niet langer dan 5 jaar ter beschikking wil houden, daarna kan het stadsdeel met de gebouwen doen wat het wil;

Aan de basis van de redentatie dat kunstenaars maar iets nuttigs moeten doen ligt het gebrek aan inzicht over het belang en de functie van kunst en kunstenaars voor de samenleving. Er zijn inderdaad stadsdelen waar mensen rondlopen die van huurders van goedkope werkplaatsen gratis dienstverlening verwachten.

Hoe zoiets via een huurcontract geregeld zou moeten worden is niet vast te leggen, maar het zegt vooral iets over hoe nogal eens tegen kunstenaars wordt aangekeken. Het maakt wel duidelijk dat het stellen van regels bij toewijzing en verhuur en handhaving daarvan twee kanten heeft. Daarbij gaat het niet alleen om zekerstellen van rechten voor de verhuurder maar ook de huurder moet gevrijwaard zijn van ambtelijke en politieke willekeur. Daar zijn redelijke en hanteerbare regels voor zoals bijvoorbeeld een maximum inkomen, en de bevoegdheid moet liggen bij de commissie.

In de bestaande werkplaatsgebouwen is er geen sociale structuur. Samenwerkingsvormen binnen die gebouwen en tussen de gebouwen onderling ontbreken;

Volgens de ideeën van de dienst Wonen is sprake van sociale- en samenwerkingsverbanden in de broedplaatsen. Tegelijk heeft het platform een paar keer te horen gekregen dat een dergelijke sociale structuur en samenwerking in de oude kunstwerkplaatsgebouwen ontbreekt. Toch is het wel degelijk zo dat veel gebouwen een huurdersvereniging of een stichting kennen. Dit ondanks dat werkplaatsen in die gebouwen merendeels worden verhuurd op basis van individuele huurcontracten. Het Platform zou het zinnig vinden als er structureel een vorm van overleg is tussen huurders en verhuurder. Daarom zou er in elk gebouw een vereniging van huurders moeten zijn.

Er zijn twee beweegredenen:

- 1 Er is regulier overleg met deelraden nodig over handhaving van regels en gebruik in de werkplaatsgebouwen. De ervaring leert dat als beheer en klein onderhoud binnen de gebouwen in handen wordt gegeven van de huurdersvereniging dat substantiële besparingen oplevert en daardoor lagere huur en servicekosten.
- 2 In de praktijk is een vereniging ook onmisbaar voor de sociale cohesie binnen de panden en in het contact naar buiten, die sociale cohesie in de gebouwen bestaat dan ook wel degelijk.

Namens Platform Kunstwerkplaatsen

Henri de Haas, *Beeldend kunstenaar Stadsdeel Westerpark*
Inger Minnesma, *Sectorverantwoordelijke FNV Kiem afd. beeldend*